

ZORIĆ, Zdravka
Projekat srpske dokumentacije
Srpski
RG-50.585*0023

Tape 1

U ovom intervjuu Zdravka Zorić govori o deportacijama srpskog stanovništva iz sela Trijebovljani u koncentracioni logor Jasenovac. S obzirom da je bila dete u vreme kada su se ovi događaji odigrali, govori o maltretiranju i mučenjima kojima su deca bila podvrgavana. Ona takođe govori i o tehnikama koje su korišćene kako bi roditelji bili odvojeni od dece koja su nakon toga transportovana u druge kampove gde su mučenja nastavljena.

[01:] 00:33:20 – [01:] 10:20:25

Gospođa Zorić se prvo predstavila rekavši da joj je devojačko prezime bilo Guskić, da je rođena 1932 godine u Trijebovljanima, selu koje se nalazi u blizini Bosanske Gradiške. Bila je najmlađe od osmoro dece i prva sećanja na rat je vraćaju na slučaj kada je vojska ušla u selo i nateralia ih da napuste kuće u pravcu Bosanske Gradiške. Vojnici su nosili crne uniforme koje su bile jasan znak raspoznavanja ustaške vojske i govorili su jezik koji gospođa Zorić nije mogla u potpunosti da razume. U pitanju je bilo kajkavsko narečje hrvatskog jezika. Tokom njihovog puta avioni su bombardovali kolone tako da je bilo dosta civilnih žrtava. Seća se da im je kada su stigli u Bosansku Gradišku oduzeto sve što su imali. Takođe, ljudi su bili prebijani, a ona je videla da su dva deteta, verovatno mrtva, bila bačena u reku. Seća se takođe da je izvršen odabir ljudi koji su mogli da pređu most preko reke Save koji je delio Hrvatsku i Bosnu dok su ostali bili prinuđeni da ostanu i budu dalje poslati u Mlaku.

[01:] 10:21:00 – [01:] 20:55:25

Kada su stigli u Mlaku, bili su zadržani na poljani koja je bila opasana električnom ogradom. Ova ograda je bila razlog smrti mnogih koji su pokušali preko nje da pobegnu. S obzirom da je bila izuzetno mlada i da su roditelji želeli da je zaštite od neželjenih scena nije u mogućnosti da pruži detaljne informacije o načinu na koji su se stražari ponašali prema zatočenim ljudima. Nakon izvesnog, nedefinisanog broja dana koje su proveli u Mlaki bili su primorani da se kreću ka logoru Jasenovac. Čim je porodica ušla u logor, njen otac je odvojen od grupe i udaljen sa ostalim muškarcima. Nakon ovog nasilnog odvajanja, vojnici su nastavili sa trijažom i uzeli su decu od njihovih majki. Šestoro braće i sestara su odmah odvedeni. Njena majka nije želela da pusti Zdravku iz naručja dok su vojnici pokušali da ih odvoje. S obzirom da nisu uspeli fizički da rastave majku od čerke jedan od vojnika je majci odrubio glavu. Zdravka je počela da beži u pravcu izlaza ali su vojnici zapucali za njom i pogodili je u noge i glavu. Nakon ovog događaja, ona se ne seća nijednog dana niti događaja u logoru u Jasenovcu. Seća se jedino da su ona i jedan od preživele braće transportovani u Jastrebarsko logor za decu koji su čuvali vojnici i časne sestre. Časne sestre su bile izuzetno grube prema deci i fizički su ih kažnjavali tako što su ih besili da vise sa rukama vezanim i okačenim za gvozdene šipke koje su bile visoko postavljene. Na ovaj način veliki broj dece je preminuo i oni su bili prebačeni u jame gde su zakopani. Zdravka je ovu kaznu dobila dva

puta, ali uz pomoć brata uspela je da razreši lisice kojima je bila vezana. Razlog za kažnjavanje je bila njena molba da joj časna sestra ubere krušku, ali deci nije bilo dozvoljeno da konzumiraju voće.

[01:] 20:56:00 – [01:] 29:50:25

U Jastrebarskom svako jutro je čovek sa kolicima za vuču dolazio ispred Baraka da proveri i iznese decu koja su tokom noći preminula. Opisuje svakodnevni život u logoru koji se sastojao od buđenja, fizičkog vežbanja, jela tečnog sadržaja koji je trebalo da bude hrana ali su količina i kvalitet bili nedovoljni za decu tog uzrasta. Jednoga dana, kamion je došao po decu i ona su bila transportovana u Sisak gde su bili smešteni u veliku praznu zgradu bez kreveta i sanitarnih čvorova. Pomenula je das u izvesni ljudi dolazili i uzimali najsnažniju decu, bez posebnog razloga. Seća se takođe das u uslovi u Sisku bili nešto bolji nego u Jastrebarskom zato što je hrana bila sačinjena od grudvi nečega što je podsećalo na hleb i imalo je veću nutritivnu vrednost. Ipak, svakodnevno je najmanje troje dece umiralo od gladi i iscrpljenosti. Njih su odnosili naoružani stražari.

[01:] 29:51:00 – [01:] 40:55:25

Ponovo je kamion došao po decu i transportovao ih u Sunju gde su bili zatvoreni u skladištu. Tamo im je bilo rečeno da će dobiti nove porodice i sve životne potrebštine. Određeni broj muškaraca i žena je dolazio i uzimao neku decu. Zdravka je dva puta trebalo da bude data nekoj od porodica, ali njen brat je odbijao da je pusti da ide sama. Jedini uslov je bio da oboje budu smešteni u istoj kući. Jednog dana je žena došla sa svojom komšinicom da uzme Zdravku dok je komšinica iz kuće koja se nalazila neposredno pored njene kuće uzela brata. Trebalо je da se viđaju u dvorištu što je bilo prihvatljivo rešenje. Porodica je nije dobro tretirala jer je dobijala hrane taman toliko da prezivi. Takođe, promenili su joj ime i želeti su da je prekrste u katoličkoj crkvi kako bi mogli da je predstavljaju kao njihovу čerku. Ipak, na dan kada je trebalo da bude krštena, u crkvi zaklano je 25 pravoslavne dece koji su imali isti put kao i Zdravka. Ona je bila spašena od strane svoga gazde koji je odbio da je odvede u crkvu.

[01:] 40:56:00 – [01:] 46:47:00

Nakon oslobođenja, gazda kuće u kojoj je živila ubio je gazdu kuće u kojoj je živeo njen brat i bio maltretiran i tučen. Razlog za ovo ubistvo bila je činjenica da je on bio ustaša dok je Zdravkin gazda pripadao partizanskom pokretu. Seća se da je stric preživeo rat i da je odveo njenog brata u njihovu rodnu kuću kako bi porodicamogla da bude obnovljena. Ona je ostala u Domu za decu palih boraca gde je počela da se školuje što su bili prvi znaci normalizacije posleratnog života